

Skadlig pedagogik passar curlande samtid

Dagens Samhälle den 30 augusti 2016

När resultaten från den senaste Pisa-undersökningen släpptes i december 2013 föll domen hårt över den svenska skolan. Sedan undersökningarna påbörjades år 2000 hade eleverna tappat kunskaper som motsvarar ungefär 80 procent av ett skolårs inläring.

Men krisen har varit uppenbar ända sedan resultaten från TIMSS 2003 – ett läroplansbaserat prov i matematik och naturvetenskap – offentliggjordes. Dessa visade att elevernas kunskaper hade fallit i en takt som motsvarar nästan ett helt skolår sedan 1995. Att något var allvarligt fel med den svenska skolan stod alltså klart redan i början av 2000-talet.

Symptomatiskt för tidsandan valde dock många att förklara bort dessa resultat. Exempelvis sände Sveriges Radio en programserie där man sådde tvivel gällande faktumet att skolan var på väg utför. Pedagoger surade över att skolpolitiken enligt dem hade börjat fokusera för mycket på ”hur man på snabbast möjliga sätt ska kunna prestera bättre”.

Kanske var detta inte så konstigt. För trots allt syftade 90-talets idéer att göra skolan bättre i andra hänseenden än de kunskaper som mäts i internationella prov. Engagemang, värdegrund och eget arbete stod högt på agendan. Huruvida det fanns målkonflikter mellan dessa idéer och kunskapsinhämtning ignorerade man att utreda.

Det finns en mängd hypoteser kring varför elevprestationerna har fallit. Men den enda förklaring som finner stöd i forskningen är mycket riktigt de progressiva idéernas genomslag. Generellt har faktiskt få reformer visat sig kunna påverka elevers kunskaper så kraftigt negativt – och på så kort tid – som de som hämtats ur den elevcentrerade progressiva handboken.

På så sätt är det välkommet att pedagogikprofessor Jonas Linderoth nu gör avbön för den pedagogik som har kommit att dominera den svenska skolan. Många utbildningsforskare har länge vurmat för just de idéer som verkar ha orsakat sådan skada. Att en av dessa forskare nu offentligt tar avstånd från pedagogiken är därför viktigt.

Men att enbart skylla på pedagogerna är att göra det enkelt för sig. De avgörande förändringarna står riksdag och regering för. Ingen tvingade beslutsfattarna att basera skolpolitiken på dålig teori utan empiri; det är politikerna, inte pedagogerna, som är ytterst ansvariga för den svenska skolans kräftgång.

Dock speglar politikerna ofta tidsandan mer generellt. I den postindustriella kulturen har många i allmänhet valt att blunda för den målkonflikt som existerar mellan kunskapsinhämtning och glädje i inläringen. För till skillnad från progressiv pedagogik – som kan ha positiva effekter på elevnöjdheten – är effektiv inläring inte alltid speciellt rolig. Och barnens glädje är viktig idag.

Frågan är hur många föräldrar som i slutändan är beredda att stå upp för att skolan ska maximera elevernas kunskaper – och därmed offra skolans status som curlingcoach i jakten på en mer rofylld

barndom. Min gissning är: inte speciellt många. I slutändan har vi troligtvis fått den pedagogik vi förtjänar.

Gabriel Heller Sahlgren